# קיצור שלחן ערוך — הלכות פדיון בכור



מִצְוַת עֲשֵׂה עַל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁיִּפְדֶּה מִכֹּהֵן אֶת בְּנוֹ שֶׁהוּא בְּכוֹר לְאִמּוֹ בַּחֲמִשָּׁה סְלָעִים. וּבְמַטְבְּעוֹת שֶׁלָּנוּ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּהֵא בְּכֻלָּם חֲמִשָּׁה לויט וּשְׁלִישׁ כֶּסֶף צָרוּף (בראַנדזילבער) (עַיֵּן חַתַ"ם סוֹפֵר סִימָן רפט). וְיָכוֹל לִתֵּן לַכֹּהֵן, אֲפִלּוּ שְׁאָר חֲפָצִים שֶׁיִּהְיוּ שָׁוִים כָּךְ, אֲבָל לֹא קַרְקָעוֹת אוֹ שְׁטָרוֹת. וְלָכֵן אֵין פּוֹדִין [שְׁטָרוֹת כֶּסֶף]. וְנוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה לְמִצְוָה זֹאת.

אָמַר לְכֹהֵן אֶחָד שֶׁיְּפַדֶּה מִמֶּנּוּ אֶת בְּנוֹ, אָסוּר לַחֲזוֹר בּוֹ. וְאִם חָזַר וּפָדָה אוֹתוֹ מִכֹּהֵן אַחֵר, הֲרֵי זֶה פָּדוּי.

אֵין פּוֹדִין אֶת הַבְּכוֹר, עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו שְׁלֹשִׁים יוֹם. וּבְיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד יְפַדֶּהוּ מִיָּד, שֶׁלֹּא לְהַשְׁהוֹת אֶת הַמִּצְוָה. וְאֵין פּוֹדִין בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם טוֹב. אֲבָל בְּחֹל הַמּוֹעֵד פּוֹדִין. נוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת אֶת הַפִּדְיוֹן בַּיּוֹם. וּמִכָּל מָקוֹם אִם עָבַר יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד וְלֹא פָדָה, אוֹ שֶׁחָל בְּשַׁבָּת אוֹ בְּיוֹם טוֹב אוֹ בְּתַעֲנִית, יֵשׁ לְפַדּוֹתוֹ תֵּכֶף בַּלַּיְלָה שֶׁלְּאַחֲרָיו, וְלֹא יַמְתִּינוּ עַד לְמָחָר לְהַשְׁהוֹת הַמִּצְוָה יוֹתֵר.

הָאָב, מַיְיתֵי לֵהּ לַבְּכוֹר קַמֵּי כֹהֵן, וּמוֹדִיעַ לוֹ שֶׁהוּא בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם לְאִמּוֹ הַיִּשְׂרְאֵלִית. וּמַיְיתֵי כֶּסֶף אוֹ שָׁוֶה כֶּסֶף חֲמִשָּׁה סְלָעִים וּמַנִּיחַ לִפְנֵי הַכֹּהֵן, וְאוֹמֵר לַכֹּהֵן, זֶה בְּנִי בְכוֹרִי וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן, וְהַכֹּהֵן שׁוֹאֵל אוֹתוֹ, בְּמַאי בָּעֵית טְפֵי לִתֵּן לִי בִּנְךָ בְּכוֹרְךָ וְכוּ'. וְהוּא מֵשִׁיב לוֹ וְאוֹמֵר, חָפֵץ אֲנִי לִפְדּוֹת אֶת בְּנִי וְכוּ'. וּבְעוֹד שֶׁהָאָב מַחֲזִיק אֶת הַמַּטְבְּעוֹת בְּיָדוֹ, קֹדֶם שֶׁיִּתְּנֵם לַכֹּהֵן, מְבָרֵךְ, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פִּדְיוֹן הַבֵּן, וְגַם שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְנוֹתֵן מִיָּד אֶת הַמַּטְבְּעוֹת לַכֹּהֵן, וְהַכֹּהֵן נוֹטֵל אֶת הַכֶּסֶף וּמוֹלִיכוֹ בְּיָדוֹ עַל רֹאשׁ הַבֵּן, וְאוֹמֵר, זֶה תַּחַת זֶה וְכוּ'. וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַבֵּן וּמְבָרְכוֹ וְאוֹמֵר, יְשִׂימְךָ אֱלֹהִים וְגוֹ', יְבָרֶכְךָ ה' וְיִשְׁמְרֶךָ וְגוֹ', כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְגוֹ', ה' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע וְגוֹ'. וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ הַכֹּהֵן עַל כּוֹס יָיִן. וְאִם אֵין יַיִן, מְבָרֵךְ עַל שְׁאָר מַשְׁקֶה שֶׁרְגִילִין לִשְׁתּוֹת שָׁם, אֲבָל אָז צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת הַפִּדְיוֹן קֹדֶם נְטִילַת יָדַיִם לַסְּעוּדָה, כִּי בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה אֵין מְבָרְכִין עַל שְׁאָר מַשְׁקִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ יַיִן, שֶׁאָז עוֹשִׂין הַפִּדְיוֹן אַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא.

אִם אֵין הָאָב בְּמָקוֹם הַיֶּלֶד, יָכוֹל גַּם כֵּן לְפַדּוֹתוֹ מִכֹּהֵן בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. וְאוֹמֵר לַכֹּהֵן, יֵשׁ לִי בֵּן בְּכוֹר לְפַדּוֹתוֹ. וְהַכֹּהֵן אוֹמֵר לוֹ, בְּמַאי בָּעֵית טְפֵי וְכוּ'.

בְּעִנְיַן מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין, שֶׁהַכֹּהֵן מַחֲזִיר אַחַר כָּךְ אֶת דְּמֵי הַפִּדְיוֹן כֻּלּוֹ אוֹ מִקְצָתוֹ לָאָב, כָּתַב טוּרֵי זָהָב טַעַם (וְצָרִיךְ עִיּוּן). וּמִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה כִּדְבָעֵי לְמֶהֱוֵי, יִבְחַר לוֹ כֹּהֵן עָנִי בַּעַל תּוֹרָה וְיִרְאָה, וְהָאָב וְגַם הַכֹּהֵן יִגְמְרוּ בְּדַעְתָּם שֶׁלֹּא לְהַחֲזִיר אוֹ יִתֵּן לוֹ בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר (עַיֵּן מגדל עוז למהריעב"ץ זכרונו לברכה).

הָאֵם, אֵינָהּ חַיֶּבֶת לְפַדּוֹת אֶת בְּנָהּ. וְאִם מֵת הָאָב, בֵּית הַדִּין פּוֹדִין אוֹתוֹ (עַיֵּן נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף).

עָבַר הָאָב וְלֹא פָּדָה אֶת בְּנוֹ, אוֹ שֶׁמֵּת הָאָב וּבֵית הַדִּין לֹא פָּדוּ אוֹתוֹ, חַיָּב הוּא בְּעַצְמוֹ לִפְדּוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּשֶׁיִּגְדַּל, וּמְבָרֵךְ, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פִּדְיוֹן בְּכוֹר, וְשֶׁהֶחֱיָנוּ (וְעַיֵּן בְּסֵפֶר תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה).

כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, פְּטוּרִים מִפִּדְיוֹן הַבֵּן. וַאֲפִלּוּ בַּת כֹּהֵן אוֹ בַּת לֵוִי שֶׁנִּשְׂאָה לְיִשְׂרְאֵל, הַבֵּן פָּטוּר מִפִּדְיוֹן. וְאִם בַּת כֹּהֵן נִבְעֲלָה לַגּוֹי וְנִתְעַבְּרָה מִמֶּנּוּ, אוֹ אֲפִלּוּ נִתְעַבְּרָה אַחַר כָּךְ בְּהֶתֵּר, הַבֵּן חַיָּב בְּפִדְיוֹן, שֶׁהֲרֵי אִמּוֹ נִתְחַלְּלָה מִן הַכְּהֻנָּה עַל יְדֵי בְּעִילַת הַגּוֹי. וְכֵן עַל יְדֵי שְׁאָר בְּעִילַת אִסּוּר, שֶׁהִיא מִתְחַלֶּלֶת.

אִשָּׁה שֶׁהִפִּילָה וְאַחַר כָּךְ יָלְדָה בֵּן קַיָּמָא, צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שְׁאֵלָה.